

FÓKUSZBAN A JÖVŐ – CONFLUENCE INSTITUTE //

Nehéz lenne pontos statisztikákkal és adatokkal tarkított beszámolót adni a lyoni Confluence Intézet oktatási programjáról és működéséről. Egy nagyon fiatal iskoláról van szó, mely 2014 őszen indította el első évfolyamát. Ráadásul az iskola fennenn hirdetett célja egy új, formabontó építészeti képzés kialakítása, és ehhez természetesen formabontó tartalom is társul, ez nem az a hely ahol precízen meghatározott tanterveket és szakirány-leírásokat találhatunk. Szerencsére azonban, híven a 21. sz-i arculathoz, sok információt találhatunk az iskola gyakorlati életéről a különböző közösségi portálokon.

Az intézet létrejötte már önmagában érdekes képet fest a francia építészoktatás jelenlegi helyzetéről. Alapítója Odile Decq akinek feltűnő gót megjelenése állandó beszédtema, aki munkásságával igen sokat tett a nők szakmán belüli helyzetének javításáért. Eredményeinek elismeréseként 2016 márciusában átvehette a Jane Drew díjat, melyet immár ötödik éve adnak át kivételes szakmai teljesítményt nyújtó nőknek, a tavalyi évben például Zaha Hadidnak jutott ez a megtiszteltetés. Decq jelentős tapasztalattal rendelkezik az oktatás terén, 1992-ben lett az ESA (École Special d'Architectre) oktatója és maradt is egészen a 2012-es év fordulataig, amikor belső szakmai és személyes ellentétek miatt, a távozás mellett döntött. A húsz ott töltött év alatt egyre meghatározóbb szerepet töltött be életében az oktatás, több neves egyetem, többek között a Londoni Bartlett és a New York-i Columbia Egyetem vendégprofesszora volt,¹ a távozása előtti utolsó öt évben pedig már az ESA igazgatói pozícióját töltötte be.

Saját diákéveit, melyeket Párizsban a La Vilette-en töltött a totális szabadság korszakaként jellemzi². A 68-as lázadások utóregéseinek időszaka volt az, még nem csillapodtak le a kedélyek, még nem voltak olyan kötött elvárások és teljesítési rendszerek, mint napjainkban, sokszor azt csináltak, amit akartak, még az egyetemre sem kellett rendszeresen bejárni, így a legtöbben korán dolgozni kezdtek. Az egyik legnagyobb problémája a mai rendszerrel, hogy az önállóságot teljesen elnyomja és középiskolás keretek közé szorítja. A merev helyzetben pedig a diákok ténylegesen gimis diákokként kezdenek viselkedni, és jobban igénylik a törődést és a „kézenfogvavezetést” mint valaha. Ez a kontraszt, ami a saját egyetemi évei és a ma egyetemi rendszere között felfedezhető, ez motiválta, hogy kilépjen az ESA kereteiből és saját iskolát indítson mely képes visszaadni a szabadságot és remélhetőleg ezzel együtt előhossa a kreativitást és az innovációt.³

Az előzményeket tekintve nem meglepő, hogy az új iskola alapításának terve alaposan felborzolta a szakmai kedélyeket. A francia felsőoktatási rendszerben külön helye van az építészképzésnek. A 20 építészképző iskola a Kulturális Minisztérium felügyelete alatt

---

¹ „Radikális gót” Odile Decq a francia építészoktatás határait próbálgatja. *Dezeen*, 2016.
<http://www.dezeen.com/2016/03/15/> (Utolsó letöltés: 2016.04.10.)

² Ayers, Andrew: A fekete egy kemény drog: Odile Decq. *032c*, 2014/1

³ Uo.

működik. Az intézmények egységesen áttértek a bolognai rendszerre 3+2 éves képzést alakítva ki. Egy hatodik év elvégzése után pedig megszerezhető a HMONP – azaz az önálló tervezői jogosultság is. A 20 iskola egységes rendszerébe két kivétel épült be, a Strasbourgi Műszaki Egyetem, melynek külön építészeti tanszéke van és mérnök-építész diplomát ad, és a korábban már emlegetett párizsi ESA, amely egy magánegyetem. Ennek a 22 iskolának a diplomáit a francia Építészakadémia elismeri, és tagjai sorába felveszi az ott végzetteket.⁴ Az új iskola jelenleg még nem rendelkezik államilag elismert oklevéllel, ennek az akkreditációja folyamatban van, de ezt nyilván nem segíti, hogy Decq mentesíti az intézményét a többi iskolában kötelező bolognai rendszer és egyéb kötöttségek alól. Jelenlegi hallgatóinak azt az alternatívát kínálja, hogy a hatodik évet melynek végén a tervezői jogosultság megszerezhető más francia intézményben is elvégezhetik, ám még ennek az átigazolásnak a működése sem igazolt. Több támadás érte már elindulás előtt az iskolát, a francia Építész Szövetség levelet írt a Kulturális Miniszternek melyben az aggodalmaikat taglalták.⁵ Ebben egyszerűen pénzszerzési forrásnak minősítette az iskolát, és az elitizmus vádjával illette, mert csak a társadalom gazdaságilag kivételezett rétegének elérhető. Véleményük szerint egy ilyen iskola nem kaphatja meg az államilag elismert építész diplomát, sem a jogosultságot, mert ez a pedagógiai rendszer nem szolgálja a francia állam és társadalom érdekeit. Az egyenlőség úgy tűnik a francia nemzeti jelszavak tükrében az élet minden területén kiemelten fontos a franciáknak.

Mindeközben 2014 őszén az intézet megkezdte a működést. Az első évfolyam nagyjából húsz fővel indult, de terveik szerint 150 főig növelhető az épület és az oktatók kapacitása. Odile Decq négy állandó partnert szerzett maga mellé, ezek közül többen az ESA-ról jöttek át⁶. A meghívott oktatók és a szakmai tanácsadó testület névsora pedig olyan impozáns, mintha a Pritzker-díj átadójának vendéglistáját olvasnánk. Nemzetközi téren úgy tűnik sokkal szélesebb Decq támogatói köre, mint a hazai terepen.⁷

A helyszín ahol a képzés működik érdekes környezet. A Confluence a város közepén végighúzóódó félszigetnek a csücske, ahol a Rhône es a Saône folyók találkoznak, vagyis az összefolyás. A valamikori kikötői és iparterületek revitalizációja a 2000-es évek elején indult el, és jelenleg ez Európa legnagyobb városfejlesztési projektje. Ezen a területen bérel egy régi beton pillérvázás csarnoképületet az iskola. Az átalakítási terveket természetesen az alapító készítette, és már abban benne foglaltatik filozófiája az építészet oktatásáról. A cél nem az, hogy az épület a maga karakterével agyonnyomja a hallgatót, inkább egy praktikus, de semleges környezetet biztosítson a kísérletezés és az egyedi megoldások keresésében. Legfőbb példaképként a Los Angeles-i SCI-Arc épületét említi, mely szintén egy huszadik századi ipari épület átalakítása, nyers és robusztus belső terekkel melyet a diákok folyamatos

---

⁴ Építésziskolák. *Onisep*, 2015. <http://www.onisep.fr/Choisir-mes-etudes/Apres-le-bac/Principaux-domaines-d-etudes/Les-ecoles-d-architecture> (Utolsó letöltés: 2016.04.09)

⁵ Az Építész Szövetség levele az alábbi címen megtekinthető: http://www.lemoniteur.fr/media/FICHER/2014/02/24/FICHER_20140224_23734834.pdf (Utolsó letöltés: 2016.04.10.)

⁶ Állandó oktatók - Odile Decq, Matteo Cainer, Sony Devabhaktuni, Jean-Christoph Quinton, Philippe Barrière

⁷ „Ha bárki meg tudja csinálni, hát ő az.” Peter Cook

átrendeződése tölt meg étellel.⁸ A lyoni épület is szerkezetig ki lett tisztítva, csak a vasbeton váz maradt meg, és ebbe illeszkednek a használatonként elkülönülő födémlemezek.⁹ Külön figyelmet kapott a földszinti tér kialakítása ahol a nyitott kiállítótér kapott helyet és ehhez kapcsolódik az épület előtti terület, melyet közterületként kezelnek, mert a cél, a város lakóival való kapcsolat megteremtése, láttatni az épületben folyó munkát és ezzel tudatosítani a hallgatókban folyamatosan, hogy a város és az emberek nélkül nincs értelme a munkájuknak.

Képzési rendszerét tekintve három ciklusra osztható az oktatás. Az első három év elvégzése után a Confluence A szintű diploma jár, majd újabb két év után a Confluence B is megszerezhető. További egy vagy két évben még kutatói szint is elérhető. A tantervben tömbösítetten vannak megadva a kreditértékek, ennek hangsúlya egyértelműen a tervezési stúdiókra esik félévenként 14 kredit.

Decq célja olyan hallgatók megtalálása, akikből a jövő meghatározó építészei lehetnek, ennek érdekében a klasszikus oktatástól eltérő eszközöket igyekszik alkalmazni. Kiemelten foglalkoznak a téri érzékelés, megértés és térbeli manipulációk különböző formáival. A hagyományos tananyag helyett, új tudományok bevonásával próbálnak ehhez közelebb kerülni, így alakult ki az öt kiemelt kutatási terület: idegtudományok, új technológiák, vizuális kultúra, társadalmi folyamatok és a fizika. Ennek gyakorlati eszközei a függőleges stúdiórendszer, a személyes pártfogók és az egyéni tantervek lehetősége¹⁰. A stúdiók az öt kutatási terület valamelyikét tartják fókuszban. Vertikális rendszerben működnek, bármelyik évfolyam hallgatója felvehet bármilyen stúdiót. A tervezési feladatok elméleti támogatását szolgálják a szemináriumok, amelyek az adott stúdió témáját járják körül. Az általános építészeti ismereteket előadás-sorozatban szerezhetik meg a hallgatók, de ennek egyáltalán nem feltétele a jelenlét, hiszen on-line is elvégeztetők, és erre bátorítják is a hallgatókat a tanárok. A tanulmányok megkezdésekor minden hallgató mellé egy személyes pártfogót rendelnek a professzorok közül, az ő feladata a hallgatót segíteni a tanulmányaiban, követni a fejlődését és együtt állítják össze a hallgató éves tantervét is az érdeklődésének megfelelően. Ez a személyes érintettség a professzorok részéről több pozitív hatással is jár, többek közt azzal, hogy mindenki érdekelt, hogy a saját hallgatói a lehető legjobb eredményeket éri el, ez egyben egyfajta belső minőségbiztosítás is.

Annak érdekében, hogy minél tágabb horizonton tájékozódjanak a diákok intenzív workshop-ok tarkítják a félév menetét, ráadásul igen sűrűn havonta 1-2 alkalommal, jó nevű meghívott szakemberek vezetésével. Ezeknek a munkáknak az eredményeit a közösségi portálokon lehet követni. Sok esetben izgalmas anyagkísérletek láthatók és feltűnő a rengeteg makett, melyet a pincében felszerelt hipermodern műhely biztosít. Ebben ismét ráismerhetünk az alapító személyes filozófiájára, hiszen többször említi, hogy azért vonzódott már pályája elejétől fogva a fém-üveg szerkezetekhez, mert az precizitást és tiszta, logikus gondolkodást

⁸ Heilmeyer, Florian: Okos Doboz, Odile Decq építésziskolája Lyonban. *uncube*, 2016
<http://www.uncubemagazine.com/blog/16597952> (Utolsó letöltés: 2016.04.09.)

⁹ Megkülönböztetnek gyártási területet, városi területet, nyitott kiállító területet, alkotó és kutatói területet.

¹⁰ Az iskola honlapján elérhető leírás az oktatási rendszerről: <http://www.confluence.eu/Program.html>

igényel, nem lehet alaprajzban megtervezni, hanem rögtön komplett konstrukcióban kell látni hozzá a teljes tervet. Ezért vált fontossá a gyakorlatban és az oktatásban is számára a térbeli modellezés mind fizikai mind virtuális minőségben, az anyagismeret és az anyagkísérletek, és a (tér)metszetekben való gondolkodás.

Még nem látható milyen építészek fognak kikerülni a Confluence Intézetből, ha beigazolódik Odile Decq filozófiája, akkor olyan innovatív elmék indulnak majd útnak, akik a klasszikus építész-tervezői kihívásokon túl bármilyen helyzetben megállják a helyüket. Nekünk érdeklődőknek pedig még marad három évünk, hogy figyelemmel kövessük ezt a nagyszabású kísérletet, az induláskor ugyanis öt évet türelmi időt adtak az iskola beindulásának. Hogy utána mi lesz? Hát az összefolyás...